

Çocuklarla zaman geçirmeyi çalışmaya, çalışmayı yazmaya tercih ediyorum bu sıralar.

Her akşam kendime dört beş soru sorup, cevaplarını yazarım. *5 gün içinde öleceğini bilsen ne yaparsın?* sorusunun cevabı, hiçbir zaman *daha çok çalışırım* olmuyor. *Çocuklarla vakit geçiririm* oluyor. Bazen buna *birkaç mektup yazarım* da ekleniyor ama o mektuplar da genelde tedricen yazıldığı için normalde, tek istediğim çocuklarla zaman geçirmek.

Tabii insan hayatı *5 günlük* yaşarsa pek bir iş yapamaz. Onun için bu sorunun kardeşleri de var, 5 hafta, 5 ay, 5 yıl diye devam eden. En uzun vadeyi 5 yıl belirleyince, kendinize çok büyük hayaller kuramıyorsunuz.

5 haftalık ve 5 aylık işlerim de şu sıra yazdığım kitabı bitirmek olduğu için sıra bu yevmiyelere daha az geliyor.

Şu sıralar pek bir sorun yaşamıyor gibiyim. Hayat ne kadar sakin ve manasız. Madden çok sıkıldığım bir dönemin sonuna geldik ama bunun bende yarattığı büyük bir sevinç yok. Oh demedim. Şimdi gelen paranın gereken şekilde kullanılması sıkıntısı var.

Paran yoksa kımıldayamadığından sıkılırsın, varsa nasıl kullanacağını bilemediğinden. Sıkılmaya bahane arıyorum.

Seth Godin'in yazdıklarını severek okurum. Yaptığım işlerde pek faydası olduğunu sanmıyorum, o kadar büyük pazarlama ve işletme faaliyetlerim yok. Ancak aklımda kalsa, belki lazım olur, belki iyi şirketle kötü şirketi ayırmak gerekir diye okuyorum.

Bir yandan da Benjamin Graham'ın *Intelligent Investor* kitabını okuyorum. Ta 1940'larda hisse senedi yatırımlarıyla ilgili yazılmış, en son sanırım 74'te güncellenmiş bir kitap. Konunun genel kaidelerini anlatıyor. *Kısa yoldan zengin olma* kafasına uymayan bir kitap. *İki şehir arası hız sınırı 100'se, oradan hep 200'le geçerseniz, üç beş defa hızlı giderseniz ama sonunda her şeyi kaybedersiniz* diyor mesela.

Ben yatırım deyince basit işlerden anlarım. Enflasyon şu kadar, onun üstünde getirisi olan işler bu kadar, falan filan. Graham da kafama uydu. Basit işler deyince, diğer anlamı da, paranın nereden geldiğini çözemediğim, göremediğim işlerden uzak durmak. Borsa deyince bizde *hisse senediyle oynanan kumar* anlaşılıyor. At yarışı tahmin eder gibi hisse senedi tahminleri var. Spekülasyona matematik giydirince de adı *teknik analiz* oluyor. Onun için bu zamana kadar uzak duruyordum. (Zaten param da yoktu.) Ancak sırf öğrenmek maksadıyla ve zamanında uğraştığım bilanço analizlerinin de yardımıyla, belki azıcık maceraya atılmak mümkün.

Hız. Ali'ye atfedilen bir *faizin yasaklığı hikmeti* var. Diyor ki, faizin yasaklanmasının sebebi, aksi durumda insanların sadakadan ve yardımdan kaçması ve cimrileşmesidir. Zamanımız insanların birbirine yardım ettiği bir zaman olmaktan çıktı.

Önceden bakkaldan su alınmaz, susayınca bir kapı çalınır su istenirdi. O su da damacadan değil musluktan doldurulur içilirdi. Veyahut yakın bir çeşmeden doldurulmuş olurdu.

Şimdi marketlerde elli kuruşa su satıldığı için, insanların birbirine su vermeyişi gibi, bankalarda para satıldığı ve oradan almak adet edinildiği için, bu yardımlaşma konuları da azaldı. Ev alacaklar, artık akrabayı taallukata borçlanmak yerine, kredi çekmeyi tercih ediyor.

Buradaki meseleyi, İslam'ın nazarından anlamak için, *nihayetinde kazancın belirsiz olması* gibi bir açıklamayla yetinemezsiniz. *İslamî bankacılık* aslında *bizimkilerin bankacılığı* dışında pek az mana ihtiva eder. *Bizimkiler* de borcunu ödeyemeyene, bizden olmayanlardan pek farklı davran(a)maz.

Bir arkadaş, bir zaman ev taşıyacaktı, kredi çekmek istedi. Üzerimizde üç beş dolar var, bunları al da, krediye bankaya bulaşma dedik. Dolar o zaman 2.2 mi ne, faizler de şimdiki kadar yüksek değil.

Doları verdik, adamcağız ödedi biraz, sonra dolar fırladı, geliri de TL üzerinden olduğundan ödemesi zorlaştı tabii.

Şimdi kredi çektirmeyerek iyi mi yaptım, kötü mü yaptım bilemiyorum. Muhtemelen iyi yaptım, çünkü en kötü ihtimal *canın sağolsun* derim. Meblağ da zaten çok önemli değil.

Velakin meblağ büyük olsaydı, ihtiyacım olsaydı ne olurdu? Borcunu ödemek için şu anki yüksek faizlerden kredi çekmeye çalışır, iki defa zarar ederdi.

İyilik edeceksem, kazandığı cinse çevirip vermeliydim.

Para konusunda insanlara zarar ettiren pek çok şey var, faiz yasağındaki konunun da *teknik* kısmından ziyade, zenginin maddi gücünü ihtiyaçları istismar etmek için kullanmasına dair bir yasak olarak anlıyorum. Ancak bunun da *muhtaç* açısından da şartları var, biri verilen borcu ihtiyacı için harcamış ancak görülemeyen sebeplerden dolayı geri ödeyememişse başka bir durum, ihtiyacı için aldığını söyleyip, har vurup harman savurmuşsa başka bir durum.

Bu işlerin altından kalkmak çiçek böcek edebiyatı yapmaktan zor. Onun için konuşabilen pek kimse yok.

Bugün ne öğrenmiş olabilirim? Belki Graham'dan biraz borsacılık öğrenmiş olabilirim ama onun kitabının da, borsa tarihi bölümündeyim. Adam 1960'ların hisse senedi fiyatlarını falan anlatıyor.